

Elementy kontroli i nadzoru nad rynkiem telekomunikacyjnym w Polsce w zakresie Dyrektyw Nowego Podejścia

1. Wstęp

Jednym z podstawowych filarów istnienia Unii Europejskiej jest zasada swobodnego przepływu towarów i usług pomiędzy jej państwami członkowskimi, w której ramach można wyodrębnić problematykę obrotu urządzeniami i usługami telekomunikacyjnymi oraz teleinformatycznymi. Dotychczasowe próby wdrożenia tej zasady w sektorze rynku telekomunikacji napotykały w praktyce na utrudnienia wynikające z odrębności wymagań technicznych, stosowanych w poszczególnych państwach Unii w stosunku do konkretnych wyrobów. W związku z tym, w początkowym okresie tworzenia jednolitego rynku „...dosyć często zdarzało się, iż producenci poszczególnych towarów – włącznie z tymi posiadającymi siedzibę i fabryki w Unii Europejskiej – byli zmuszeni do wytwarzania jednego towaru w kilkudziesięciu wariantach, gdzie każdy z nich przeznaczony był do sprzedaży w innym państwie wspólnoty.”¹ Między innymi ten fakt spowodował dążenie do ujednoczenia procedur prawnych i norm technicznych, które miałyby obowiązywać na terenie całej Unii, przy czym pierwotnie, harmonizację wymagań dla wyrobów teleinformatycznych, jak również i innych produktów, próbowano osiągnąć poprzez tworzenie norm prawnych, a poprzez nie – technicznych, w taki sposób, aby obowiązywały w jednakowym brzmieniu we wszystkich państwach Wspólnoty. Oznaczało to konieczność implementacji tych przepisów do porządków praw-

1 Polski przedsiębiorca w Unii Europejskiej, wyroby podlegające ocenie zgodności i oznakowaniu CE, Warszawa 2005, Wydawnictwo UOKiK, s. 7.

nych krajów członkowskich, czego skutkiem wyrób, który spełniałby pozytywne przesłanki wynikające z tych norm w kraju produkcji, powinien być – w zamyśle twórców tej koncepcji – jednocześnie dopuszczony do obrotu w każdym z państw członkowskich. Jednakże dyrektywy, którymi starano się ujednoczyć system nadzoru nad przepływem towarów okazały się narzędziem nie dość skutecznym z powodu zbyt szczegółowego objęcia przepisami prawa wielu problemów związanych z obrotem towarowym i wzajemnym uznawaniem produktów. W praktyce okazało się też, iż niemożliwością jest przewidzenie wszelkich aspektów dotyczących danej grupy towarów, które powinny znaleźć się w takich przepisach.² Ponadto, poszczególne kraje – niejako sprzecznie z ideą jednolitego rynku, choć we własnym interesie – stworzyły specyficzne wymagania dla poszczególnych towarów, często znacznie zróżnicowane, a dodatkowo wymagały – dla potwierdzenia, że wyrób spełnia określone wymogi – stosownych badań, najczęściej odpłatnych. Z tego też powodu podjęto próbę rewizji sposobu regulacji niniejszej problematyki, co zaowocowało stopniowym wprowadzaniem od roku 1985 tzw. Dyrektyw Nowego Podejścia (zwanych dalej Dyrektywami)³, przy czym do dnia dzisiejszego przyjęto już ich około dwudziestu, a każda z nich odnosi się do określonych branżowo grup wyrobów, np. maszyn, wyrobów medycznych, zabawek, wyrobów elektronicznych, w tym telekomunikacyjnych i informatycznych itp. W odróżnieniu od uprzednich regulacji, Dyrektywy zawierają jedynie podstawowe wymagania dotyczące bezpieczeństwa, ochrony zdrowia, ochrony środowiska i konsumenta. W założeniu, mają ujednoczyć wymagania techniczne, poprzez ustalenie jedynie minimalnych, podstawowych wymagań dla poszczególnych produktów (zwanych dalej zasadniczymi wymaganiami), których spełnienie – przez legalnie wyprodukowane lub wprowadzone na konkretny rynek krajowy produkty – powinno skutkować możliwością ich swobodnego obrotu na terytorium całej Unii, bez konieczności – przy każdorazowym przekraczaniu granic poszczególnych państw – udowadniania (poprzez dodatkowe badania), że

2 K. Haidar, Unijne Puzzle, www.giih.gov.pl/aktualnosci/archiw_01.05/k.haidar.htm

3 Zob. min. Dyrektywę 73/23 w sprawie urządzeń elektrycznych niskonapięciowych (LVD), Dyrektywę 88/378 w sprawie bezpieczeństwa zabawek, Dyrektywę 94/62 w sprawie opakowań i odpadów opakowań, Dyrektywa 89/336 w sprawie kompatybilności elektromagnetycznej (EMC), Dyrektywę 98/37 w sprawie bezpieczeństwa maszyn.

spełniają normy danego kraju. Natomiast szczegóły techniczne określono we właściwych, zharmonizowanych normach UE, jak również pozostawiono je w części do samodzielnego rozwiązania poszczególnym państwom Wspólnoty, a nawet konkretnym branżom i producentom. Nie oznacza to jednocześnie, iż jednorazowe, pomyślnie przejście badań przez określony produkt powoduje jego wyłączenie z zakresu kontroli przewidzianej w systemach prawnych członków UE. Poszczególne kraje wspólnotowe tworzą bowiem, bądź stworzyły, określone rozwiązania w zakresie nadzoru rynków poszczególnych towarów, mające na celu zarówno ochronę – w aspekcie zagrożenia stworzonego przez produkty dla życia lub zdrowia, mienia albo środowiska naturalnego – konsumenta bądź użytkownika wyrobów telekomunikacyjnych i informatycznych oraz ochronę interesów producentów, poprzez formułowanie zasad przeciwdziałania nieuczciwym praktykom w produkcji i handlu, jak też zapewnienie jednorodnych warunków działania na rynku. Zazwyczaj uwzględniają one: ustalenie organów odpowiedzialnych za realizację nadzoru, ustanowienie procedur realizacji kontroli oraz wyodrębnienie przepisów prawa regulujących powyższe kwestie, wśród których najczęściej daje się zauważyć próbę regulacji prawnej problemów związanych z przeprowadzaniem badań zapewnienia jakości, dokonywaniem czynności audytorskich, jak też dostosowywaniem podstawowych zasad regulacji rynku telekomunikacyjnego w Europie do warunków lokalnych.

2. Podstawy prawne kontroli i nadzoru

Podobnie w Polsce, w ramach regulacji rynku telekomunikacyjnego przyjęto, iż zarówno urządzenia telekomunikacyjne jak i inna aparatura wykorzystująca fale elektromagnetyczne będzie poddana nadzorowi w zakresie zasadniczych wymagań, wynikających z – implementowanych do polskiego porządku prawnego – Dyrektyw, ponieważ identycznie jak w innych krajach UE, dyrektyw nie stosuje się bezpośrednio, bowiem prawodawca europejski zaleca wdrożenie norm z nich wynikających do poszczególnych systemów prawnych. W ramach omawianej problematyki, na dzień dzisiejszy obowiązują dwie Dyrektywy: w sprawie zbliżenia przepisów prawnych państw członkowskich

dotyczących kompatybilności elektromagnetycznej⁴ oraz w sprawie urządzeń radiowych i końcowych urządzeń telekomunikacyjnych oraz wzajemnego uznawania ich zgodności⁵, które zostały wdrożone do polskiego porządku prawnego poprzez przepisy: ustawy Prawo telekomunikacyjne⁶, ustawy o systemie zgodności (zwaną dalej Ustawą)⁷ oraz rozporządzeń: Ministra Infrastruktury w sprawie dokonywania oceny zgodności telekomunikacyjnych urządzeń końcowych przeznaczonych do dołączania do zakończeń sieci publicznej i urządzeń radiowych z zasadniczymi wymaganiami oraz ich oznakowania⁸ i Ministra Transportu i Budownictwa w sprawie dokonywania oceny zgodności aparatury z zasadniczymi wymaganiami dotyczącymi kompatybilności elektromagnetycznej oraz sposobu jej oznakowania.⁹

3. Organy właściwe w przedmiocie kontroli i nadzoru

Do organów administracji publicznej, właściwych w aspekcie omawianej problematyki, zaliczyć można Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej Prezesem UOKiK) oraz Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej (zwanego dalej Prezesem UKE). Prezes UOKiK jest organem koordynującym, do którego zadań należy monitorowanie podejmowanych przez organy wyspecjalizowane (min. Prezesa UKE) czynności kontrolnych. Natomiast drugi z ww. organów ma obowiązek przeprowadzania bezpośrednich kontroli spełniania

4 Dyrektywa Rady z dn. 3 maja 1989 r., Nr 1989/336/EWG w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich w zakresie kompatybilności elektromagnetycznej (EMC), z późn. zm.

5 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 9 marca 1999, Nr 1999/5/WE, w sprawie urządzeń radiowych i końcowych urządzeń telekomunikacyjnych oraz wzajemnego uznawania ich zgodności (RTTE), Dz.Urz. WE L 91 z 7 kwietnia 1999 r.

6 Ustawa z dn. 16 lipca 2004 Prawo telekomunikacyjne, Dz.U. Nr 171, poz. 1800.

7 Ustawa z dn. 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności, Dz.U. 2004, Nr 204, poz. 2087 i Dz.U. 2005, Nr 64, poz. 565.

8 Rozp. Ministra Infrastruktury z dn. 15 kwietnia 2004 r. w sprawie dokonywania oceny zgodności telekomunikacyjnych urządzeń końcowych przeznaczonych do dołączania do zakończeń sieci publicznej i urządzeń radiowych z zasadniczymi wymaganiami oraz ich oznakowania, Dz.U. Nr 73, poz. 659.

9 Rozp. Ministra Transportu i Budownictwa z dn. 27 grudnia 2005 r. w sprawie dokonywania oceny zgodności aparatury z zasadniczymi wymaganiami dotyczącymi kompatybilności elektromagnetycznej oraz sposobu jej oznakowania, Dz.U. Nr 265, poz. 2227.

przez urzędników zasadniczych wymagań oraz prowadzenia postępowań i rozstrzygnięcia w sprawach ewentualnych niezgodności z wymogami Dyrektyw. Przy czym zwraca się uwagę na charakterystyczną cechę dotyczącą czynności podejmowanych przez te organy, a mianowicie obowiązywanie zasady, iż pierwszeństwo przed działaniami władzami administracji, takimi jak zakazy czy nakładanie przewidzianych kar, mają dobrowolne działania podejmowane przez podmioty wprowadzające aparaturę na rynek¹⁰, a dopiero po bezskutecznym upływie – wyznaczonego w celu doprowadzenia do stanu zgodności z prawem – terminu, Prezes UKE będzie mógł nakazać, m.in.: wycofanie wyrobu z obrotu, łącznie z zobowiązaniem do odkupienia już sprzedanego sprzętu czy powiadomienie konsumentów o niezgodności aparatury z wymogami prawa, a nawet zniszczenie wyrobu na koszt strony postępowania bądź zakazanie jego dalszej sprzedaży. Ponadto, będzie mógł nałożyć grzywnę w wysokości do 100 tys. złotych.¹¹ Oprócz wskazanych organów, Ustawa ustanowiła konkretne zadania spoczywające na „jednostkach notyfikowanych”, czyli zgłoszonych Komisji Europejskiej, autoryzowanych laboratoriach oraz jednostkach certyfikujących i kontrolujących, właściwych do wykonywania czynności oceny zgodności z zasadniczymi wymaganiami.

4. Podstawowe definicje

Aby nieco bardziej przybliżyć proces nadzorowania rynku telekomunikacyjnego w omawianym aspekcie, należy odnieść się do najczęściej używanych – w przepisach prawa – definicji. W ustawie Prawo telekomunikacyjne ustawodawca zdefiniował „zasadnicze wymagania” w stosunku do urządzeń jako te, które winny być spełnione przez aparaturę radiową i telekomunikacyjną w przedmiocie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa użytkownika, efektywnego wykorzystania zasobów częstotliwości lub zasobów orbitalnych oraz kompatybilności elektro-

10 Z przepisu art. 41b ust. o systemie oceny zgodności, wynika że organ prowadzący postępowanie (w prawie telekomunikacyjnym – Prezes UKE) może w drodze postanowienia, wyznaczyć stronie postępowania termin na usunięcie niezgodności wyrobu z zasadniczymi wymaganiami lub wycofanie wyrobu z obrotu.

11 Zob. art. 45, Dz.U. 2004, Nr 204, poz. 2087.

magnetycznej w zakresie wynikającym z ich przeznaczenia. Jednocześnie podkreślono, iż nadzorem mogą być objęte inne wymagania, w szczególności w sprawach: zapewnienia ochrony tajemnicy telekomunikacji, zabezpieczenia przed nieuprawnionym używaniem urządzeń, przystosowania do używania przez osoby niepełnosprawne, zdolności do współpracy z inną aparaturą, niepowodowania uszkodzeń sieci lub zakłócania jej funkcjonowania czy umożliwienia dostępu do sprzętu lub sieci służbom ustawowo powołanym do niesienia pomocy.

Sprzęt, który powinien spełniać zasadnicze wymagania to „telekomunikacyjne urządzenia końcowe” bądź „urządzenia radiowe”. Pierwsze z pojęć oznacza urządzenie elektryczne lub elektroniczne przeznaczone do telekomunikacji, czyli nadawania, odbioru bądź transmisji informacji niezależnie od ich rodzaju za pomocą przewodów, fal optycznych oraz innych środków wykorzystujących energię elektromagnetyczną, przeznaczone do podłączenia bezpośrednio lub pośrednio do zakończeń sieci (tj. telefony, komputery z modemami, pagery itp.). Urządzenie radiowe z kolei prawodawca definiuje jako umożliwiające komunikowanie się przy pomocy odbioru lub emisji fal radiowych.

Podmiotem zobowiązanym do zapewnienia przestrzegania Dyrektyw w zakresie zasadniczych wymagań jest „producent”, z którego szeroką definicją można spotkać się w wytycznych Komisji Europejskiej¹². Stwierdza się, że jest to osoba prawna lub fizyczna, która wytwarza wyrób z zamiarem wprowadzenia go do obrotu pod własną nazwą, jak również osoba, która wprowadza do obrotu w swoim imieniu produkt wykonany na swoje zlecenie przez inny podmiot lub modyfikuje wyrób wytworzony przez inną osobę. Ponadto, dookreśla się to pojęcie poprzez postawienie warunku, że w przypadku zlecenia części bądź całości produkcji osoba ta musi zachować kontrolę nad przebiegiem wszystkich procesów produkcyjnych albo mieć wpływ na ich zmianę.

Od producenta należy odróżnić zdefiniowanego w ustawie. Prawo telekomunikacyjne „przedsiębiorcę telekomunikacyjnego”, który nie

12 Guide to the implementation of directives based on the New Approach and the Global Approach, Office for official publications of the European Communities, 2000. W wersji polskiej występuje pod tytułem: Wdrażanie dyrektyw opartych na koncepcji nowego i globalnego podejścia, www.uokik.gov.pl/index.php?id=nrblugui&lang=0&samSession=ac0f06e27a5f3c1b19a7587c6221c54e

produkuje ani nie wprowadza urządzeń do obrotu, jedynie z nich korzysta w trakcie wykonywania działalności gospodarczej polegającej na dostarczaniu sieci telekomunikacyjnych, udogodnień towarzyszących lub świadczeniu usług przekazywania sygnałów w sieci telekomunikacyjnej, z wyjątkiem usługi poczty elektronicznej.

Nadzorem objęto „wyroby”, bez względu na to, czy pochodzą z któregoś kraju Wspólnoty, czy też spoza Unii Europejskiej, o ile są na jej terytorium wprowadzane do obrotu, przy czym wydaje się, iż „wyrobami” w zakresie prawa telekomunikacyjnego można nazwać urządzenia bądź ich części bez względu na stopień przetworzenia, służące zarówno do świadczenia, jak i odbierania usług telefonicznych, teleinformatycznych itp.

Producent, który nie posiada siedziby we Wspólnocie, może działać na rynku europejskim poprzez ustanowionego „przedstawiciela” lub „importera”. Uważa się, że przedstawicielem będzie podmiot mający siedzibę na terenie UE, którego najważniejszymi zadaniami są: przechowywanie dokumentacji technicznej, wystawianie deklaracji zgodności oraz przedstawianie dokumentów techniczno-konstrukcyjnych do ich zaopiniowania przez „jednostkę notyfikującą”¹³, bądź umieszczanie na produkcie oznakowania „CE”, potwierdzającego zgodność danego wyrobu lub procesu jego produkcji z zasadniczymi wymaganiami.¹⁴ „Importer” z kolei będzie osobą, która sprowadza wyrób spoza UE i wprowadza go do obrotu, co w aspekcie przepisów Ustawy czyni go również odpowiedzialnym za wyrób. Biorąc jednakże pod uwagę, że to producent ma *de facto*, jako jedyny wpływ na to, czy produkt będzie spełniał zasadnicze wymagania, a ponadto prawodawca, zakazał importerowi dokonywania czynności związanych z oceną zgodności, może być on postawiony często w sytuacji bez wyjścia, np. kupując i sprowadzając sprzęt niespełniający wymogów, którego zgodnie z prawem nie może modyfikować (bo jest to rola producenta) a jednocześnie nie może go wprowadzić do obrotu. Powyższy problem skłonił or-

13 Zob. Przewodnik dla producentów, ich przedstawicieli oraz importerów telekomunikacyjnych urządzeń końcowych i urządzeń radiowych, Warszawa 2005, s. 9, http://www.uke.gov.pl/urtip/index.jsp?place=Lead01&news_cat_id=176&news_id=907&layout=0&page=text z dn. 6 stycznia 2006.

14 Zob. art. 5, Dz.U. 2004, Nr 204, poz. 2087.

gan wykonujący bezpośrednie czynności nadzorcze, t.j. Prezesa UKE, do przedstawienia możliwości niejako „obejścia” obowiązujących przepisów poprzez sprowadzenie – przez importera – wyrobu pod inną procedurą celną niż „dopuszczenie do obrotu”, a następnie przejście obowiązków producenta, co spowoduje potraktowanie wytwórcy spoza UE jako poddostawcy gotowego lub prawie gotowego wyrobu¹⁵, a zatem importer będzie mógł w razie niespełnienia przez produkt zasadniczych wymagań samodzielnie go zmodyfikować, a także podjąć czynności zmierzające do uzyskania certyfikatu CE.

Urządzenia telekomunikacyjne, w tym teleinformatyczne, podlegają przepisom dotyczącym „kompatybilności elektromagnetycznej”. Jest ona rozumiana jako zdolność aparatury do zadowalającego działania w określonym środowisku elektromagnetycznym bez wprowadzania do niego niedopuszczalnych zaburzeń elektromagnetycznych.¹⁶ W zakresie obowiązywania przepisów o ocenie zgodności, oznacza to, że urządzenie nie powinno emitować zaburzeń elektromagnetycznych, w szczególności takich, które mogłyby mieć wpływ na zdrowie i życie użytkowników oraz na inną aparaturę. W literaturze, podając przykłady zagrożeń niesionych przez sprzęt niekompatybilny, zwraca się uwagę na przypadki: wpływu urządzeń elektronicznych na przyrządy pokładowe samolotu (np. uruchomienie przez pasażera nootebooka spowodowało odchylenie o 10 stopni wskazań kompasu pokładowego), zakłóceń powodowanych przez działanie telefonów komórkowych (w jednym z laboratoriów spowodowało to wyłączenie monitorów wskazujących poziom stężenia promieniowania alfa) czy niezamierzonych zakłóceń w sieci zasilającej (które w fabryce spowodowały niezamierzone otwarcie zaworów i emisję chloru).¹⁷

15 Zob. Przewodnik dla producentów..., s. 10 i n.

16 Zob. art. 2 p.16, Dz.U. 2004, Nr 171, poz. 1800.

17 Przewodnik dla producentów i ich przedstawicieli oraz importerów urządzeń elektrycznych i elektronicznych w zakresie kompatybilności elektromagnetycznej, Warszawa 2005, s. 6, http://www.uke.gov.pl/urtip/index.jsp?place=Lead01&news_cat_id=176&news_id=907&layout=0&page=text z dn. 6 stycznia 2006.

5. Zasadnicze elementy proceduralne

Wydaje się, iż w ramach procedury mającej na celu realizację Dyrektyw Nowego Podejścia w zakresie prawa telekomunikacyjnego i przepisów je implementujących, można wyodrębnić następujące elementy: kontrolę spełniania przez wyroby zasadniczych wymagań, postępowanie w sprawie wprowadzonych do obrotu urządzeń telekomunikacyjnych niezgodnych z wymogami oraz monitorowanie procedur kontrolnych w celu zapewnienia ich przejrzystości, obiektywności i skuteczności.

Urządzenia telekomunikacyjne oraz radiowe powinny spełnić warunki wynikające z Dyrektyw w chwili wprowadzenia do obrotu, czyli przekazania po raz pierwszy, na terytorium Unii Europejskiej, wyrobu: użytkownikowi, konsumentowi bądź sprzedawcy. Zanim to jednak nastąpi, urządzenia powinny zostać poddane badaniom przez producenta lub jego upoważnionego przedstawiciela (jeżeli przepisy prawa nie wymagają przeprowadzenia badań przez laboratorium niezależne od dostawcy i odbiorcy), albo przez notyfikowane laboratorium lub jednostkę kontrolującą. Szczegółowe badania przeprowadza się na podstawie tzw. „norm zharmonizowanych”, które określa się jako przepisy krajowe, wprowadzające normy europejskie, opracowane i zatwierdzone przez unijne organizacje normalizacyjne, na podstawie mandatu udzielonego przez Komisję Europejską, których numery i tytuły zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej¹⁸, przy czym polskie wersje norm publikowane są w Monitorze Polskim w formie obwieszczeń Prezesa Polskiego Komitetu Normalizacyjnego. Nie zawsze jednak prawodawca jest w stanie przewidzieć – w normach zharmonizowanych – wymogi dla konkretnego urządzenia. Dlatego też, domniemywa się, iż aparatura spełni zasadnicze wymagania, jeśli będzie zgodna z zasadniczymi parametrami na podstawie dowodów zawartych w dokumentacji konstrukcyjnej, która winna zawierać oprócz ogólnego opisu urządzenia, opis procedur zastosowanych przez producenta do zapewnienia tej zgodności oraz instrukcję obsługi.

18 Zob. art. 5 p. 14, Dz.U. 2004, Nr 204, poz. 2087.

Podmiot zobowiązany do przeprowadzenia badań – bez względu czy dotyczy ono telekomunikacyjnych urządzeń końcowych, które nie wykorzystują widma fal radiowych czy też urządzeń radiowych nadawczych, bądź nadawczo odbiorczych – ma wybór procedur oceny zgodności. Może dokonać kontroli wewnętrznej lub czynności tzw. „systemu pełnego zapewnienia jakości”, które przeprowadza właściwa jednostka notyfikowana. Jedynie w przypadku zapewniania wymogów dotyczących kompatybilności, oceny aparatury i dokumentacji projektowo–technicznej może tego dokonać jedynie notyfikowana i autoryzowana jednostka badawcza¹⁹.

W ramach kontroli wewnętrznej sporządza się dokumentację techniczną, w której zamieszcza się dane dotyczące konstrukcji, produkcji i obsługi poszczególnych urządzeń, w tym ich ogólny opis, schemat konstrukcyjny, rysunki wykonawcze oraz schematy połączeń elementów, podzespołów i obwodów wraz z opisami i wyjaśnieniami niezbędnymi do zrozumienia zasad działania sprzętu, wyniki wykonanych obliczeń projektowych, jak również wykaz norm zharmonizowanych zastosowanych przez producenta, a w razie ich niezastosowania bądź braku – opisy i wyjaśnienia dotyczące rozwiązań przyjętych dla spełnienia zasadniczych wymagań. Ponadto, producent lub jego upoważniony przedstawiciel sporządza sprawozdanie z przeprowadzonych badań i wraz z dokumentacją techniczną oraz oświadczeniem o pozytywnym wyniku badań, przedstawia je do zaopiniowania, co najmniej jednej, wybranej przez siebie jednostce notyfikowanej, powiadamiając ją jednocześnie o ewentualnym fakcie przekazania sprawozdania innym jednostkom. Jeżeli podmiot oceniający uzna, że nie jest w stanie stwierdzić, czy urządzenie spełnia zasadnicze wymagania, wydaje – w terminie 28 dni od dnia otrzymania dokumentacji – stosowaną opinię. Producent z kolei, po odebraniu doręczonej opinii lub upływie terminu do jej wydania, ma uprawnienie do samodzielnego wystawienia deklaracji zgodności.²⁰ Prawodawca nie określił skutków opinii negatywnej, jednakże wydaje się, iż w takim przypadku na podst. art. 7 ust. 2 Ustawy, producent nie ma możliwości wystawienia deklaracji, przy czym jednocześnie zostaje obciążony powinnością dokonania niezbęd-

19 § 7 ust. 3, Dz.U. 2005, Nr 265, poz. 2227 oraz § 2 ust. 1, Dz.U. 2004, Nr 73, poz. 659.

20 Rozdz. 3 i 4, Dz.U. 2004, Nr 73, poz. 659.

nych czynności prowadzących do spełnienia przez opiniowane urządzenie wymagań.²¹

W przypadku natomiast, gdyby zobowiązany podmiot wybrał sposób kontroli na podstawie „systemu pełnego zapewnienia jakości”, winien, w wybranej jednostce notyfikowanej, złożyć wniosek o zatwierdzenie systemu jakości. Wniosek powinien zawierać jego imię, nazwisko lub nazwę i adres bądź siedzibę, a także dane techniczne urządzenia przewidzianego do produkcji. Ponadto, należy dołączyć dokumentację formułującą założenia systemu oceny jakości, w tym: określenie jego celów i strukturę organizacyjną, zakres odpowiedzialności i uprawnień osób zarządzających w zakresie projektowania i jakości urządzenia, specyfikacje techniczne wraz z wykazem norm zharmonizowanych i badań, które zostaną przeprowadzone, określenie środków, które producent zastosuje w celu zapewnienia zgodności urządzenia z wymaganiami, opis metod stosowanych przy projektowaniu urządzenia, jego produkcji czy kontroli. Oprócz tego, niezbędnym będzie określenie testów, którym urządzenie będzie poddane wraz z częstotliwością i warunkami ich przeprowadzania oraz dokumentacji z wyników badań i kontroli jakości produktu.

Oceny – zaproponowanego systemu kontroli – dokonuje jednostka notyfikowana, która ma obowiązek zatwierdzić propozycję, o ile może zapewnić skuteczne wdrożenie wymogów wynikających z Dyrektyw i norm zharmonizowanych. Jednocześnie, ww. podmiot może zawrzeć umowę z producentem, na podstawie której będzie sprawował nadzór nad działaniem zatwierdzonego systemu jakości, polegający na przeprowadzaniu w siedzibie bądź fabryce okresowych inspekcji, przy czym przewiduje się możliwość kontroli niezapowiedzianej, jak również zobowiązuje się audytora do przeprowadzania czynności nie rzadziej niż raz na rok.²² Ponadto, w ramach czynności audytu, jednostka uprawniona może zlecić przeprowadzenie testów – mających na celu sprawdzenie funkcjonowania systemu jakości – podmiotom trzecim. Natomiast obowiązkiem producenta jest umożliwienie przeprowadzenia nadzoru, przede wszystkim poprzez zapewnienie audytorowi

21 Zob. art. 7, Dz.U. 2004, Nr 204, poz. 2087.

22 Zob. § 15 ust. 3, Dz.U. 2004, Nr 73, poz. 659.

dostępu do miejsc projektowania, produkcji, magazynowania, kontroli i badań czy dokumentów technicznych, jak też udzielanie wszelkich informacji związanych z prowadzonymi czynnościami.

W przypadku pozytywnego wyniku kontroli systemu jakości, producent lub jego upoważniony przedstawiciel jest uprawniony do załączenia – do wprowadzanego na rynek urządzenia – deklaracji zgodności z zasadniczymi wymaganiami oraz informacji o przeznaczeniu danego urządzenia (w przypadku aparatury radiowej, również dane umożliwiające identyfikację kraju lub obszaru geograficznego, w którym może być ona wykorzystywana). Deklaracja powinna zawierać: dane producenta, nazwę i typ urządzenia, wskazanie dokumentów technicznych, na podstawie których jest deklarowana zgodność, przywołanie Dyrektyw, z którymi urządzenie jest zgodne, datę wystawienia oraz imię i nazwisko osoby upoważnionej do składania podpisu w imieniu producenta.²³ Jednocześnie z wystawieniem deklaracji wytwórca sprzętu nabywa uprawnienie do oznakowania urządzenia znakiem zgodności „CE”, co jest równoznaczne z domniemaniem, że dany produkt został poddany ocenie zgodności i spełnia zasadnicze wymagania. Powyższe uprawnienie jest jednocześnie obowiązkiem, bowiem producent jest zobowiązany do zamieszczenia znaku „CE” na każdym egzemplarzu wyrobu, jego opakowaniu lub w dokumentach przekazywanych konsumentom, tj. instrukcji obsługi lub karcie gwarancyjnej.²⁴

6. Podsumowanie

Reasumując, należy zauważyć, iż wielość zaangażowanych organów kontrolnych oraz procedur nadzorczych i czynności kontrolnych, może wskazywać na istnienie zarysu odrębnej – pod względem podmiotowym i przedmiotowym – regulacji nadzoru nad rynkiem urządzeń telekomunikacyjnych (w tym radiowych). Wydaje się jednakże, iż nie jest to konstrukcja jednolita, która posiadałaby cechy niezawodności i pełnej obiektywności. Już sam fakt uprawnienia podmiotów zaintere-

23 Zob. § 17, Dz.U. 2004, Nr 73, poz. 659.

24 Zob. Komunikat Prezesa Urzędu Telekomunikacji i Poczty dla producentów (i ich upoważnionych przedstawicieli), importerów oraz dystrybutorów wyrobów elektronicznych i elektrycznych z dn. 11 maja 2004 r., archiwum, www.uke.gov.pl, s. 2.

sowanych do prowadzenia kontroli własnej działalności przez jednostki wewnętrzne, jak również możliwość zawierania odpłatnych umów audytorskich z wybranymi przez siebie organami notyfikowanymi (które zapewniałyby, iż dany produkt spełnia wymagania nałożone przez Dyrektywy Nowego Podejścia), może wskazywać na obdarzenie – przez prawodawcę europejskiego – dużym zaufaniem producentów urządzeń wprowadzanych na rynek UE. Wydaje się, iż może to prowadzić do sytuacji, że jednostka odpłatnie kontrolująca, będzie zainteresowana zawarciem kolejnej umowy. Natomiast, w razie gdyby – poprzez czynności kontrolne wykazujące nieprawidłowości – doprowadziła do zwiększenia kosztów produkcji, podmiot kontrolowany mógłby mieć opory co do zawarcia następnej umowy, co – od strony audytora – mogłoby być bodźcem do nieobiektywnego działania. Dlatego też należałoby zastanowić się nad niepopularną obecnie koncepcją, czy nie możliwe jest pozostawienie kontroli i nadzoru nad rynkiem urządzeń, jedynie organom administracji publicznej, które – z racji niezależności finansowej – byłyby bardziej obiektywne.